

Rapport till Finanspolitiska rådet
2012/4

Varför ska vi bry oss om
fördelningsfrågor? En översikt om
relationen mellan ekonomi, politik och
fördelning

Jesper Roine
SITE och Handels-
högskolan i Stockholm

De åsikter som uttrycks i denna rapport är författarens egna och speglar inte nödvändigtvis Finanspolitiska rådets uppfattning.

Finanspolitiska rådet är en myndighet som har till uppgift att göra en oberoende granskning av regeringens finanspolitik. Rådets uppgifter fullföljs framför allt genom publiceringen av rapporten Svensk finanspolitik som lämnas till regeringen en gång per år. Rapporten ska kunna användas som ett underlag bland annat för riksdagens granskning av regeringens politik. Som ett led i uppdraget anordnar rådet även konferenser och utger skrifter om olika aspekter på finanspolitiken. I serien Studier i finanspolitik publiceras fördjupade studier eller rapporter som härrör från externa uppdrag.

Finanspolitiska rådet
Box 3273
SE-103 65 Stockholm
Kungsgatan 12-14
Tel: 08-453 59 90
Fax: 08-453 59 64
info@finanspolitiskaradet.se
www.finanspolitiskaradet.se

ISSN 1654-8000

Uppdrag och syfte

Följande text är baserad på ett föredrag som jag höll för Finanspolitiska Rådet den 14 november 2011. Bakgrunden till föredraget, och därmed denna text, är den nya instruktionen enligt vilken rådet även ska *bedöma... välfärdens fördelning (vilket är ett nytt uppdrag)*,... och enligt vilken rådet tillförs extra resurser för *det nya uppdraget att analysera effekterna av finanspolitiken på välfärdens fördelning på kort och på lång sikt*. Syftet med texten är att mycket kort och övergripande försöka illustrera relationen mellan ekonomi, inkomstfördelning och politik, och att sammanfatta den teoretiska och empiriska litteraturen om relationen mellan ekonomisk tillväxt och inkomstfördelning. Avslutningsvis listas ett antal områden och frågeställningar där olika aspekter av fördelningsfrågor är viktiga.

1 Ett ramverk att resonera kring

Många tycks tolka uppdelningen i normativt och positivt som att ekonomer ska fokusera på effektivitet och sedan lämna fördelningsfrågor åt andra (t ex politiker). Enligt devisen ”nationalekonomer ska inte ägna sig åt värderingsfrågor” tycks många vilja separera frågor om ”hur kakans storlek maximeras” och beslut om ”kakans fördelning”.¹ Oavsett om man anser att ekonomer kan eller ska ägna sig åt normativa frågor så är min utgångspunkt här att en sådan uppdelning inte är möjlig av den enkla anledningen att fördelningen (och förväntningar om framtida fördelning) i varje tidpunkt utgör basen utifrån vilken ekonomiska aktörer fattar sina beslut.² Detta betyder att även om man är av uppfattningen att man ”bara” vill förstå *hur* ekonomin fungerar (utan att säga något om hur den *bör* fungera) så är fördelningsaspekten viktig. Man kan skilja på två kanaler via vilka fördelning påverkar:

1. Ekonomisk/resurs kanal: En individs ekonomiska beslut vid varje givet tillfälle formas naturligtvis av de tillgångar denne har. I bred bemärkelse bör detta förstås definieras som personens ”förmåga att agera” men ofta så mäter vi detta som inkomst under ett givet år (eller disponibel inkomst det året; vi återkommer till frågan om ”fördelning av vad?”).³ Dessa individuella beslut (Hur mycket pengar ska jag spara? Ska jag utbilda mig och i så fall till vad? Ska jag starta ett företag? Ska jag ägna mig åt innovationer? etc.) bestäms både av signaler/förväntningar om den relativa avkastningen på respektive aktivitet (incitamenten) och av resurserna som man har tillgång till.
2. Politisk/opinionsskapande kanal: Fördelningen (eller uppfattningen om fördelningen och dess orsaker) påverkar politiska uppfattningar i befolkningen och kommer därigenom att påverka ”reglerna i samhället” i framtiden.

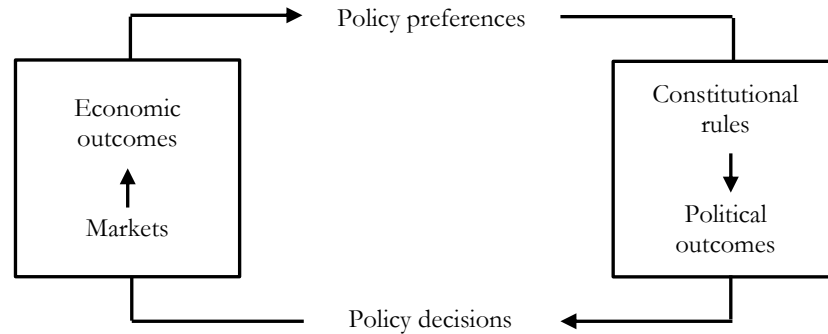
Dessa poänger illustreras på olika sätt, t ex i följande två figurer hämtade ur nya böcker i politisk ekonomi av ledande forskare inom fältet. Den första är hämtad ur ”The economic effects of constitutions” av Torsten Persson och Guido Tabellini (2003).

---

¹ Tanken finns uttryckt i t ex Lionel Robbins klassiska bok ”An Essay on the Nature and Significance of Economic Science”, kanske mest känd för definitionen av nationalekonomi som ”läran om hushållande med knappa resurser”, där han också skriver: ”Economics deals with ascertainable facts; ethics with valuation and obligation. The two fields are not on the same plane of discourse” (Robbins 1932, s 132).

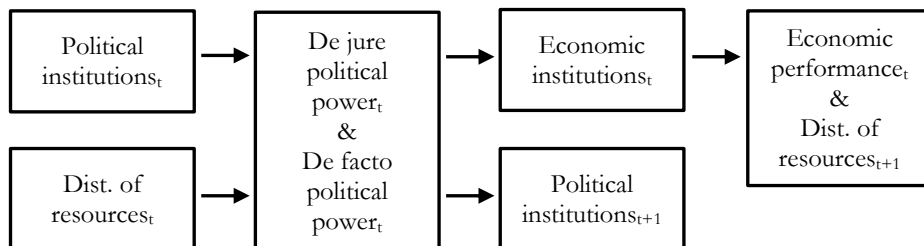
² Uppdelningen mellan positivt och normativt betyder ingenting med avseende på vad som är ”rätt” område för nationalekonomi som vetenskap. Som Paul Samuelson uttrycker det i sin Foundations of Economic Analysis: ”Robbins is undoubtedly correct...ethical conclusions cannot be derived in the same way that scientific hypotheses are inferred or verified. But it is not valid to conclude from this that there is no room [for] 'welfare economics'. It is a legitimate exercise of economic analysis to examine the consequences of various value judgments” (Samuelson 1947, s. 220).

³ Begreppet ”capabilities”, lanserat av Amartya Sen i boken ”Commodities and Capabilities”, 1985 är ett försök att fokusera på just människors ”möjligheter att agera” snarare än på begrepp som ”nytta” eller ”resurser”.

Figur 1 Den politiska processen

Den högra delen är politikens värld, där befolkningens åsikter och uppfattningar kanaliseras via konstitutionella och andra regler och i slutändan blir politiska beslut. Dessa i sin tur påverkar förutsättningar för marknadsinteraktion, den vänstra delen av figuren, och utfallet av denna interaktion skapar nya uppfattningar om vilken politik som bör föras.⁴

Den andra illustrationen är än mer explicit i sitt fokus på fördelning och är hämtad från Daron Acemoglu och James Robinsons bok "Economic Origins of Dictatorship and Democracy" (2006).

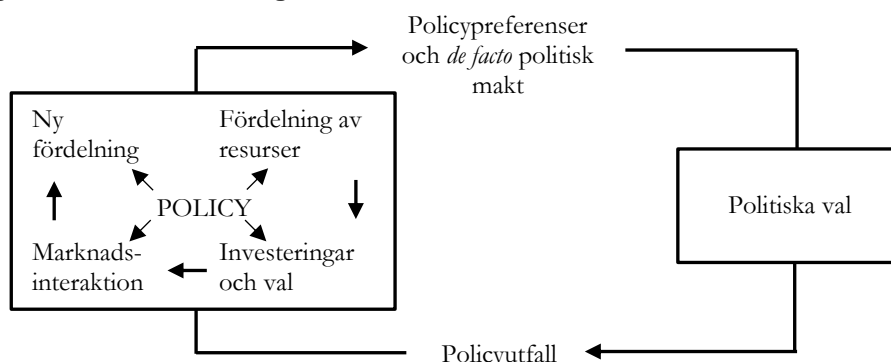
Figur 2 Fördelning, institutioner och politisk makt

Startpunkten här är att en kombination av politiska institutioner och fördelning av resurser utgör basen för både lagstadgad och faktisk politisk makt. Dessa formar den förda politiken, som i sin tur påverkar de ekonomiska besluten och skapar en ny fördelning av resurser i nästa period, samtidigt som politiken också bestämmer reglerna för politik i framtiden.⁵

Med utgångspunkt i dessa ramverk kan vi konstruera ytterligare en figur som explicit illustrerar relationen mellan politik, dess fördelningseffekter och individers ekonomiska beslut. Denna kan sedan också användas för att t ex illustrera hur fördelning sannolikt kan relatera till tillväxt och via vilka kanaler både positiva och negativa tillväxteffekter kan tänkas verka.

⁴ "...We are ultimately interested in the outcomes of policy decisions [and] how the economic consequences of policy feed back into private agents' policy preferences and how these preferences are aggregated back into public policy" (Persson och Tabellini, 2000, s. 2).

⁵ Fokus på fördelningens direkta roll i att påverka politiken är en konsekvens av att boken både fokuserar på demokratier och icke-demokratier och på övergången från icke-demokrati till demokrati. I princip är det förstås inget konstigt med att tänka sig att resurser på olika sätt kan ge mer inflytande även i en demokrati.

Figur 3 Politik, fördelning och ekonomiska utfall

Liksom tidigare understryker figuren att fördelningen av resurser påverkar ekonomiska och politiska val som individer gör, men också att policy kan påverka alla steg i processen, både direkt och indirekt. Utöver att politiken skapar (de mycket viktiga) allmänna spelreglerna och förutsättningarna för marknadsinteraktion så kan policy påverka samtliga komponenter i den vänstra rutan. För att ta några konkreta exempel så kan en allmän och subventionerad skola göra att fördelning av resurser inte direkt påverkar möjligheten att fatta beslut om att utbilda sig, subventioner av infrastruktur som görs allmänt tillgänglig gör att tillgång på informations- och kommunikationsmöjligheter inte blir direkt avhängig initiala tillgångar, etc. I allmänhet kan man säga att mycket av det som staten spenderar pengar på (skola, vård och omsorg, t ex) är substitut för sådant som individer annars skulle behöva betala för att kunna agera produktivt vilket gör att dessa komponenter också är omfördelande (både mellan individer men kanske främst över livscykeln). Vidare påverkar förstås beskattning av inkomster incitamenten att arbeta och därmed indirekt inkomstfördelningens marknadsutfall, samtidigt som dessa skatter skapar en annan inkomstfördelning efter skatt och transfereringar.

Den viktiga allmänna poängen är att det inte bara är fördelningen av initiala resurser (förmögenhetsfördelningen) eller fördelningen av marknadsinkomster eller disponibla inkomster, utan kombinationen av dessa och övriga system som skapar möjligheter till ”produktiva” val.

2 Relationen mellan inkomstfördelning och tillväxt

Givet relationen mellan fördelning och ekonomiska utfall så är det förstås naturligt att ställa sig frågan om det går att fastställa ett samband mellan ekonomisk tillväxt och fördelning. Mer specifikt skulle man vilja veta om en jämn eller ojämn fördelning är bättre eller sämre för ekonomisk tillväxt. Som antytts ovan är det vanligt att fokusera på den klassiska avvägningen mellan ”effektivitet” och ”fördelning” enligt vilken beskattning för att uppnå en viss utjämning kommer till en viss kostnad i termer av effektivitetsförluster. Negativa incitamentseffekter och skattekilrar skapar förluster och ju mer man vill utjämna desto större blir dessa förluster. Som också antytts ovan så är detta dock, så att säga, bara halva sanningen. Ekonomer är typiskt sett överens om att skatter är förknippade med förluster i form av incitamentseffekter och undanträngningseffekter. Detta betyder förstås inte att detta är det enda skatter gör. De skapar ju också intäkter och därmed möjligheter att finansiera saker som t ex subventionerad skolgång och infrastrukturinvesteringar, eller direkt omfördelning som potentiellt skapar möjligheter för personer med låga inkomster som de annars inte skulle ha haft, vilket i sin tur kan vara positivt för tillväxten.

Teoretiska argument

Följande uppställning sammanfattar (de flesta) teoretiska argument som framförts kring relationen mellan fördelning och tillväxt.

Argument för att ökad inkomstspridning är bra för tillväxt:⁶

- Om sparkvoten hos rika (höginkomsttagare) är större än hos resten av befolkningen och tillväxttakten är direkt knuten till hur mycket som sparas så blir tillväxten högre ju större inkomstspridningen är.⁷
- Om det finns stordriftsfördelar och eller höga fasta kostnader i tillväxtskapande investeringar så är det viktigt att det finns individer som har tillräckligt med pengar för att kunna ta sig an dessa investeringar. Detta kräver en ”tillräckligt” ojämn fördelning.
- Om tillväxt i slutändan beror på att individer lyckas, och detta är positivt relaterat till hur mycket de anstränger sig, så måste det också betala sig att anstränga sig. Omfördelande beskattning minskar incitamenten att arbeta och att göra produktiva investeringar.⁸ Ett relaterat argument har nyligen förts fram av Becker och Murphy (2007) där de framhåller att inkomstutfall är den signal som personer får om vad som lönar sig. Under antagandet att marknadsutfallet av inkomstfördelning ger en korrekt bild av olika aktiviteters produktivitet

⁶ Det kan vara på sin plats att poängtera att den akademiska forskningen nästan uteslutande diskuterar effekterna av ”inequality” utan att vara specifik om vilken ”inequality” som åsyftas. I många modeller är utgångspunkten att det finns en initial fördelning av tillgångar, och att individer fattar beslut om arbetsutbud och investeringar men också om sparande. Det finns så att säga både besparingar och inkomstflöden i modellerna. Den empiriska litteraturen använder dock uteslutande mått på inkomst eller lönespridning.

⁷ Formaliserat av Stiglitz (1969) i en Solow-tillväxtmodell, och utvidgat till att gälla mer generellt i andra typer av modeller av Bourguignon (1981).

⁸ Formaliserat av Mirrlees (1971) och utvidgat till en tillväxtmodell av Rebelo (1991).

så skapar all typ av fördelningspolitik ett störande filter över marknadens signaler för vad som lönar sig.

Argument för att ökad inkomstspridning är dålig för tillväxt

- Om man utgår ifrån att alla människor inte har samma tillgång till kapital och av olika skäl inte kan låna för alla typer av investeringar så vänds många av argumenten ovan på ända. Om man t ex skiftar fokus från det aggregerade sparandet (som ovan antas kanaliseras optimalt till produktion) till att betrakta varje individs egna investeringsmöjligheter (mer i linje med figur 3 ovan) så inser man direkt att det finns många anledningar till att enskilda personer, p g a bristande initiala tillgångar, inte kan göra produktiva investeringar trots att dessa skulle vara bra för ekonomins tillväxt. Om vissa personer inte själva kan finansiera investeringar i utbildning så ökar omfördelning till dessa tillväxttakten.⁹
- Även incitamentsargumentet kan vändas på ända i en värld där individer måste kombinera sina initiala tillgångar med lån för att göra produktiva investeringar. Om det maximala som en person kan betala tillbaka är sina tillgångar (*limited liability*) och hur hårt man jobbar (*effort*) beror på hur mycket man själv satsar i projektet, så ökar omfördelning incitamenten för de relativt fattiga att anstränga sig mer. Omfördelning är således positivt för tillväxt.¹⁰ Ett relaterat argument som inte är direkt knutet till omfördelning utan snarare till allmänna social försäkringssystem är att dessa ökar det positiva risktagandet i samhället vilket kan vara positivt för innovationer och därmed tillväxt.
- Ökad inkomstspridning kan också leda till ökad makro-volatilitet och finanskriser och därigenom minska tillväxten.¹¹
- Det finns också ett antal argument som går via den politiska kanalen i figur 3. Baserat på den klassiska idén om att omfördelningsskatter är dåliga för tillväxt genom sina negativa incitamentseffekter, kan man visa att om en majoritet av befolkningen bestämmer det politiska utfallet så betyder en ökad klyfta mellan den relativt rikare respektive fattigare halvan av befolkningen att det politiska trycket på omfördelning ökar.¹²
- Slutligen finns också ett antal klassiska politiska argument som tar fasta på att utfall som uppfattas som "orättvisa" av befolkningen kan få en rad konsekvenser som skadar ekonomisk utveckling. Till exempel kan man tänka sig att en skev fördelningsprofil kan skapa protester, strejker och våldsamheter. En viktig poäng i sammanhanget är att detta inte bara handlar om situationer där en grupp kan tjäna på en annans bekostnad. Ett marknadsutfall som skulle kunna resultera i att alla får

⁹ I många moderna endogena tillväxtmodeller är det "human kapital" som bestämmer den ekonomiska tillväxten, t ex Lucas (1988).

¹⁰ Exempel på modeller som baseras på liknande argument är t ex Banerjee och Newman (1993) och Aghion och Bolton (1997).

¹¹ Aghion, Banerjee och Piketty (1997) är ett exempel på en modell där olika tillgång till kapital i befolkningen endogen skapar över- och underskott av investeringar i högproduktiva projekt. Ju högre skillnaderna desto större fluktuationer. Ett annat exempel är en relativt ny artikel av Kumhof och Ranciére (2010).

¹² Mera precis så ökar skattetrycket och därmed de negativa tillväxteffekterna med avståndet mellan medianväljarens inkomst och snittinkomsten (vilket också är ett mått på inkomtskillnad). Exempel på modeller med denna effekt är Alesina och Rodrik (1994), och Persson och Tabellini (1994).

det bättre kan omintetgöras av bristande förmåga att dela på vinsterna av förändringen. Ett exempel på detta skulle kunna vara vinsterna från globalisering och frihandel. Trots att denna utveckling är positiv för ekonomin som helhet kan en bristande fördelning av vinsterna resultera i att en majoritet av befolkningen motsätter sig en politik inriktad mot detta. Omfördelning skulle i detta fall inte bara vara tillväxtskapande utan en potentiell Paretoförbättring (d v s alla skulle få det bättre).¹³

Sammantaget finns alltså en rad både negativa incitamentseffekter och positiva möjlighetsskapande effekter av omfördelningspolitik på tillväxt. En vanlig slutsats när båda effekterna verkar samtidigt är att i en situation där fördelningen är mycket skev dominerar de positiva möjlighetsskapande effekterna och mera omfördelning är positivt för tillväxt. I en situation där fördelningen är jämn dominerar den negativa incitamentseffekten och ytterligare utjämning är negativ för omfördelning.¹⁴ I boken ”Reforming the Welfare State” gör Anders Björklund och Richard Freeman också just denna poäng som t o m givit kapitlet dess titel; ”Searching for optimal inequality/incentives”. Där framhåller de just aspekter som t ex den kraftigt subventionerade universitetsutbildningen som en anledning till att Sverige trots relativt små (monetära) utbildningspremier har så många personer med högskoleutbildning och forskning och utveckling står sig stark. Slutligen är det viktigt att inte glömma bort den politiska kanalen. Stödet för förd politik inom många områden grundas i uppfattningar om fördelningskonsekvenserna av denna, samtidigt som acceptansen för hur stor ojämlikhet som tolereras är direkt kopplad till människors uppfattning om det rättvisa i ett visst utfall.

Empiriska studier om sambandet mellan inkomstskillnader och tillväxt:

Givet ovanstående genomgång så är det ganska klart att det inte finns ett entydigt teoretiskt samband mellan ekonomisk tillväxt och fördelning. Ett annat sätt att försöka svara på frågan är förstås att försöka hitta empiriska samband. Följande listning är ett försök att kronologiskt redogöra för huvuddragen i denna forskningslitteratur.

- Många studier under 1990-talet var baserade på tvärsnittsdata där t ex ett lands tillväxttakt under en period (t ex 1960-1990) relaterades till ett antal variabler som förklarar tillväxt samt inkomstfördelningen i början av perioden. Denna typ av studier kom typiskt sett till slutsatsen att höga GINI-koefficienter i början av perioden var associerade med lägre tillväxt. Hög inkomstojämlikhet tycks alltså dålig för tillväxt.¹⁵
- Dataläget förbättrades avsevärt i slutet av 1990-talet då paneldata (alltså tidsserier för flera länder) sammanställdes. Detta möjliggjorde estimeringar där t ex landspecifika effekter kan tas i beaktande. Flera studier hittade då istället en positiv effekt av inkomstspridning på

¹³ Många ekonomhistoriker har pekat på denna mekanism som den ledande anledningen till att den ”första globaliseringsvägen” (ca 1870-1914) avstannade. Roine och Waldenström (2008) diskuterar detta i detalj och knyter också an till dagens missnöjesyttringar gällande globalisering.

¹⁴ Denna typ av slutsats dras också av t ex Aghion, Caroli och García-Penalosa (1999) i deras översiktsartikel om sambandet mellan ”Inequality and Economic Growth”.

¹⁵ T ex Alesina och Rodrik (1994), Persson och Tabellini (1994) och Perotti (1996).

tillväxt.¹⁶ Andra hittade inga effekter eller effekter som gick i olika riktning beroende på om landet var rikt eller fattigt i början av perioden.¹⁷

- I ytterligare en studie poängteras att sambandet troligen inte är linjärt utan snarare sådant att stora förändringar i inkomstspridning (både uppåt och neråt) kan förväntas vara negativa för tillväxt. Banerjee och Duflo (2003) hittar stöd för detta i data.

Sammantaget kan man nog säga att det inte råder någon stor konsensus kring vilket sambandet är. Speciellt inte när de mest använda dataserierna också fått mycket kritik för att kvaliteten på data är mycket ojämn och inte jämförbar mellan länder.¹⁸ De senaste åren har vissa framsteg i att ta fram bättre data gjorts men ännu finns absolut ingen enighet kring det empiriska sambandet.

Detta är på sätt och vis inte förvånande i ljuset av teorierna ovan. Flera resonemang pekar just på att vare sig fördelningen före eller efter skatt och transfereringar, eller det totala skattetrycket fångar sambandet mellan omfördelning och ekonomisk tillväxt. Den sammanlagda effekten beror på helheten i fördelningspolitiken och på vad skatteintäkter används till.¹⁹

3 Sammanfattning och avslutande kommentarer

Inkomstfördelning påverkar individers val och valmöjligheter. Politik kan påverka dessa val antingen direkt genom att beskatta vissa aktiviteter och transferera resurser till vissa individer eller grupper, eller indirekt genom att subventionera (eller beskatta) aktiviteter som individer annars måste finansiera själv. På detta sätt är fördelningsaspekter relevanta inom de flesta områden alldeles oavsett värdering kring vilken fördelning som är önskvärd.

Att hitta ett enkelt samband mellan fördelning eller fördelningspolitik och ekonomisk tillväxt är inte möjligt vare sig teoretiskt eller empiriskt. Däremot kan man både teoretisera och empiriskt studera enskilda effekter. Olika frågor kräver fokus på olika aspekter av fördelning. I vissa fall är det den nedre halvan av fördelningen och frågor om fattigdom (ibland absolut, ibland relativ fattigdom) som är relevant, ibland är det toppen av fördelningen. Ibland den momentana inkomstfördelningen (under ett år) som är relevant, ibland fördelningen av livstidsinkomster, etc.²⁰

Följande uppställning ger några exempel på olika aspekter av fördelning och olika områden och frågeställningar för vilka just dessa aspekter kan tänkas vara mest relevanta:

---

¹⁶ T ex Benhabib och Spiegel (1998), Forbes (2000) och Li and Zou (1998).

¹⁷ Barro (2000) finner att för rika länder är hög inkomstspridning bra för tillväxt medan det omvända gäller för fattiga länder.

¹⁸ Atkinson och Brandolini (2001).

¹⁹ Personer som t ex ekonomhistorikern Peter Lindert framhåller att Sverige i stora stycken lyckats implementera system med mycket omfördelning samtidigt som t ex kapital under långa perioder varit mycket förmånligt beskattat (Lindert, 2002).

²⁰ Se t ex Björklund och Jäntti (2011).

Fokus på disponibel inkomst i fattigdom/lägre delen av fördelningen:

- Har alla resurser till utbildning/investeringar (individ/hushåll, främst absoluta resurser är relevanta)?
- Välbefinnande/utanförskap/missnöje med förd politik (även relativ fattigdom kan vara relevant för dessa frågor).
- Barn i fattiga familjer, deras möjligheter till utbildning/investeringar, ”equality of opportunity”, etc (främst hushåll, både absolut och relativt).

Fokus på marknadsutfall i toppen:

- Vad förklarar ökningen i inkomstskillnader de senaste decennierna, högre utbildningspremie, superstar-effekter (genom t ex globalisering), sociala normer?
- ”Elite separation” och stödet för den allmänna välfärdsstaten.
- Frågor kring *de-facto* politiskt inflytande.
- Frågor kring skatteflykt och allmänt kring mobila skattebaser.

Fokus på pre- och post fiskal fördelning jämfört med life-time income

- Är skatte och transfereringssystemet omfördelande mellan individer eller över livscykeln? Hög progressivitet i skatt och transferering behöver inte betyda hög progressivitet när man ser till livscykelutjämnning.

Fokus på intergenerationella fördelningsaspekter:

- I vilken utsträckning är en persons livschanser avgjorda av ens föräldrars ekonomiska situation? Vilken roll kan politiken spela i att utjämna dessa chanser och hur framgångsrikt har detta varit?

Fokus på vad som genererar ojämlikhet

- Förändringar i fördelning som drivs av förändringar i löner jämfört med kapitalinkomster/vinster har potentiellt mycket olika orsaker. Individer uppfattar källan till inkomst/förmögenhet som central för hur acceptabel en given fördelning är. Att tjäna pengar ses av de flesta som mer legitimt än att ärva pengar etc.

Om jag slutligen skulle peka ut två områden där jag tror att fördelningsaspekter kommer vara speciellt viktiga i framtiden så skulle de vara följande:

- ”Ökade toppinkomster, skattebasmobilitet och stödet för välfärdsstaten”: Detta är förstas många frågor men grundproblematiken är följande: Det finns anledning att tro att en kombination av teknologiska förändringar och ökad globalisering skapar förutsättningar för ett litet fåtal att tjäna mycket mer pengar än övriga (jämfört med tidigare). Detta betyder att inkomsternas marknadsutfall av ”externa anledningar” blir mera ojämnt fördelade. Denna inkomstkoncentration i toppen har pågått under några decennier och kommer sannolikt att fortsätta. Stora delar av dessa inkomster kommer i allt högre utsträckning vara mobila skattebaser. Att under dessa förutsättningar hålla ihop stödet för allmänna välfärdsstatsfunktioner och undvika sk ”elite-separation” och samtidigt undvika att kritiken mot ”en orättvis fördelning” slår över i politik som skadar förutsättningarna för ekonomisk utveckling, kommer att vara en stor utmaning.
- ”Arvens ökade framtida betydelse”: I ett lite längre perspektiv finns det mycket som tyder på att arvets andel av ekonomin kommer att öka (arvsflödet som andel av nationalinkomsten). Detta betyder att denna fråga kommer att bli viktig både genom att den tidigare negligerbara skattebasen kommer att bli större och för att en rad principiella frågor kring vad som ska avgöra en persons ekonomiska framgång (arv eller eget arbete) kommer att aktualiseras. Föreställningen att modern ekonomisk tillväxt baserad på humankapital skulle betyda att arvets betydelse minskar är helt enkelt inte korrekt.²¹

Slutligen en kommentar kring problemen med att empiriskt belägga relationen mellan en viss politik och dess fördelningseffekter. Inom många högst relevanta fördelningsområden (som allas lika möjlighet till en bra utbildning) finns det anledning att tro att de relevanta effekterna sker med lång tidsfördröjning. Politiska beslut kring sådant måste baseras på argument för det man vill uppnå snarare än möjligheter att utvärdera effekterna av reformen efter några år.

---

²¹ En förklaring till varför ges i Piketty (2011) som studerar Frankrike. I ett pågående projekt studeras motsvarande fråga i Sverige av Henry Ohlsson, Jesper Roine och Daniel Waldenström och preliminära resultat tyder på en uppgång av arvsflödena som andel av ekonomin som helhet de senaste decennierna.

Referenser

- Acemoglu, D. och Robinson, J. (2006), *Economic origins of dictatorship and democracy*, Cambridge University Press.
- Aghion, P., Banerjee A. och Piketty T. (1997), *Dualism and macroeconomic volatility*, mimeo, University College London.
- Aghion, P. och Bolton P. (1997), *A trickle-down theory of growth and development with debt overhang*, *Review of Economic Studies* 64.
- Alesina, A. och Perotti, R. (1996), *Income distribution, political instability, and investment*, *European Economic Review* 40.
- Alesina, A. och Rodrik, D. (1994), *Distributive politics and economic growth*, *Quarterly Journal of Economics* 109.
- Atkinson, A. B. och Brandolini, A. (1999), *Promise and pitfalls in the use of secondary data-sets: a case study of OECD income inequality*, *Journal of Economic Literature* 39.
- Banerjee, A. och Newman, A. F. (1993), *Occupational choice and the process of development*, *Journal of Political Economy* 101.
- Barro, R. (2000), *Inequality and growth in a panel of countries*, *Journal of Economic Growth* 5.
- Björklund, A. och Freeman, R. B. (2010), *Searching for optimal inequality/incentives*, i Freeman, R. B., Swedenborg, B. och Topel, R. H. (red.), *Reforming the welfare state: recovery and beyond in Sweden*, University of Chicago Press.
- Björklund, A. och Jänni, M. (2011), *SNS välfärdsrapport 2011 – Inkomstfördelningen i Sverige*, SNS Förlag, Stockholm.
- Bourguignon, F. (1981), *Pareto-superiority of unegalitarian equilibria in Stiglitz' model of wealth distribution with convex savings function*, *Econometrica* 49.
- Easterly, W. och Rebelo, S. (1993), *Fiscal policy and economic growth: an empirical investigation*, *Journal of Monetary Economics* 32.
- Forbes, K. (2000), *A reassessment of the relationship between inequality and growth*, *American Economic Review* 90.
- Galor, O. och Zeira, J. (1993), *Income distribution and macroeconomics*, *Review of Economic Studies* 60.
- Li, H. och Zou, H. (1998), *Income inequality is not harmful for growth: theory and evidence*, *Review of Development Economics* 2.
- Lindert, P. (2002), *Why the welfare state looks like a free lunch*, Manuskript.
- Lucas, R. (1988), *On the mechanics of economic development*, *Journal of Monetary Economics* 22.
- Mirrlees, J. A. (1971), *An exploration in the theory of optimum income taxation*, *Review of Economic Studies* 38.
- Perotti, R. (1993), *Political equilibrium, income distribution, and growth*, *Review of Economic Studies* 60.
- Perotti, R. (1996), *Growth, income distribution, and democracy: what the data say*, *Journal of Economic Growth* 1.

- Persson, T. och Tabellini, G. (1994), Is inequality harmful for growth?, *American Economic Review* 84.
- Persson, T. och Tabellini, G. (2000), *Political economics*, MIT Press, Cambridge, MA.
- Persson, T. och Tabellini, G. (2003), *The economic effects of constitutions*, MIT Press, Cambridge, MA.
- Piketty, T. (1997), The dynamics of the wealth distribution and the interest rate with credit rationing, *Review of Economic Studies* 64.
- Piketty, T. (2011), On the long-run evolution of inheritance: France 1820-2050, *Quarterly Journal of Economics* 61.
- Robbins, L. (1932), *An essay on the nature and significance of economic science*, Macmillan & Co, London.
- Roine, J. och Waldenström, D. (2008), *Globalisering och inkomstfördelning*, Underlagsrapport nr 20 till Globaliseringsrådet.
- Samuelson, P. A. (1948), *Foundations of economic analysis*, Harvard University Press, Cambridge, MA.
- Sen, A. (1985), *Commodities and capabilities*, North Holland, Amsterdam.

Studier i finanspolitik

2008/1 Alan Auerbach: Long-term objectives for government debt.

2008/2 Roel Beetsma: A survey of the effects of discretionary fiscal policy.

2008/3 Frederick van der Ploeg: Structural reforms, public investment and the fiscal stance: a prudent approach.

2008/4 Anders Forslund: Den svenska jämviktsarbetslösheten: en översikt.

2008/5 Per Molander och Gert Paulsson: Vidareutveckling av det finanspolitiska regelverket.

2008/6 Andreas Westermark: Lönebildningen i Sverige 1966-2009.

2008/7 Ann Öberg: Incitamenteffekter av slopad fastighetsskatt.

2009/1 Clas Bergström: Finanskrisen och den svenska krishanteringen under hösten 2008/vintern 2009.

2009/2 Martin Flodén: Automatic fiscal stabilizers in Sweden 1998-2009.

2009/3 Rikard Forslid och Karen Helene Ulltveit-Moe: Industripolitik för den svenska fordonsindustrin.

2009/4 Alan B. Krueger och Mikael Lindahl: An evaluation of selected reforms to education and labour market policy in Sweden.

2009/5 Per Molander: Net wealth analysis and long-term fiscal policymaking.

2009/6 Oskar Nordström Skans: Varför är den svenska ungdomsarbetslösheten så hög?

2009/7 Gabriella Sjögren Lindquist och Eskil Wadensjö: Arbetsmarknaden för de äldre.

2010/1 Michael Bergman: Hur varaktig är en förändring i arbetslösheten?

2010/2 Michael Bergman: Har finanspolitik omvända effekter under omfattande budgetsaneringar? Den svenska budgetsaneringen 1994-1997.

2010/3 Huixin Bi och Eric M. Leeper: Sovereign Debt Risk Premia and Fiscal Policy in Sweden.

2010/4 David Dreyer Lassen: Fiscal Consolidations in advanced industrialized democracies: Economics, Politics, and Governance.

2010/5 Pathric Hägglund och Peter Skogman Thoursie: De senaste reformerna inom sjukförsäkringen: En diskussion om deras förväntade effekter.

2010/6 Christopher A Pissarides: Regular Education as a Tool of Countercyclical Employment Policy.

2010/7 Per Skedinger: Hur fungerar arbetsmarknadspolitiken under olika konjunkturlägen?

2010/8 Lars Calmfors: Fiscal Policy Coordination in Europe.

2010/9 Lars Calmfors: The role of independent fiscal policy institutions.

2011/1 Helge Bennismarker, Lars Calmfors och Anna Larsson: Wage Formation and the Swedish Labour Market Reforms 2007-2009.

2011/2 Michael Bergman: Tidsbestämning av svensk konjunktur 1970-2010.

2011/3 Peter Fredriksson och Jonas Vlachos: Reformen och resultat: Kommer regeringens utbildningsreformer att ha någon betydelse?

2012/1 Christian Hagist, Stefan Moog och Bernd Raffelhüschen: A Generational Accounting Analysis of Sweden.

2012/2 Göran Hjelm och Ulla Robling: Utvecklingen av de offentliga finanserna till 2020 vid fem olika makroekonomiska scenarier.

2012/3 Georg Marthin: Measuring Mismatch in the Swedish Labour Market.

2012/4 Jesper Roine: Varför ska vi bry oss om fördelningsfrågor?

2012/5 Gabriella Sjögren Lindquist och Eskil Wadensjö: Inkomstfördelningen bland pensionärer.

2012/6 Daniel Waldenström: Granskningen av regeringens fördelnings-politiska redogörelser, 1992-2011.